

Confidencialitat, intimitat i consentiment informat.

Presentació.

Aquest document té per objectiu clarificar els aspectes vinculats amb el principi d'autonomia i l'elaboració del **consentiment informat** en la realització dels TFG i dels TFM.

En un context de recerca¹, la relació entre el professional i la persona atesa s'ha de basar sempre en la confidencialitat i la preservació de la intimitat de les persones amb què s'estableix una relació. Des del punt de vista ètic, aquesta relació està emmarcada en l'aplicació per tres grans principis² que es deriven de l'informe Belmont³, de 1979:

- El principi d'autonomia, segons el qual hem de considerar la persona atesa com un subjecte autònom, amb criteri i llibertat per prendre les seves decisions.
- El principi de beneficència, segons el qual el professional té el deure de generar el major bé possible en les seves actuacions.
- El principi de justícia, segons el qual la relació ha de basar-se en criteris d'imparcialitat, equitat i no discriminació.

L'aplicació d'aquests tres principis es regula a través de les següents accions:

- El principi d'autonomia queda recollit a través del **consentiment informat**, segons el qual la persona atesa ha de rebre tota la informació sobre la recerca o treball a què se la convida a participar, que aquesta sigui comprensible, que pugui fer totes les preguntes per aclarir dubtes i finalment lliurament decideixi si accepta participar o no.
- El principi de beneficència queda recollit en l'anàlisi i estudi del risc entre les alternatives possibles, això és, la identificació dels aspectes positius i negatius de les diferents opcions que es plantegen, sempre buscant la més beneficiosa o la que pugui minimitzar els efectes adversos d'una acció, en el cas que no es pugui evitar dur-la a terme.
- El principi de justícia queda recollit amb l'establiment criteris clars i objectius en la selecció de la mostra per implementar una prova o aplicar una acció.

Les accions de recerca que es desenvolupen a la universitat han d'estar regulada sempre per aquests principis. La recerca pot adoptar diverses formes, amb nivells de complexitat progressius. Més enllà de la diferenciació entre projectes competitius i no competitius, des del punt de vista de la recerca en la formació, en el nivell més baix podem trobar els treballs d'una assignatura; en un nivell més alt tenim els TFG; posteriorment, els TFM i més tard els projectes de tesi doctoral.

La Comissió d'ètica de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés recomana que els estudiants de tots els nivells incorporin progressivament en els seus treballs la dimensió ètica

¹ Tot i que els principis que aquí es presenten neixen en un context de recerca i experimentació amb humans, el seu ús actualment es pot generalitzar a qualsevol situació de relació professional (per exemple, a l'hora d'elaborar plans de treball, projectes educatius individuals o qualsevol altra forma de contracte pedagògic o acord de treball).

² Més endavant aquests tres principis es van complementar amb el de "no maleficència", segons el qual el professional no pot aprofitar el seu saber per fer cap abús, discriminació o mal de manera intencional.

³ L'informe Belmont representa la tradició nordamericana. És d'interès consultar també els principis europeus, que contempen els principis de vulnerabilitat, autonomia, dignitat i integritat.

mitjançant l'elaboració dels fulls informatius per als grups diana i els corresponents consentiments informats.

El comitè d'Ètica de la Recerca de la URL ha elaborat documentació orientativa respecte dels següents aspectes:

- Model de full informatiu per als participants d'una recerca.
- Guia per a l'elaboració del Full de consentiment informat.
- Model de consentiment informat.

Aquesta documentació podeu trobar-la en el següent enllaç:

<https://www.url.edu/ca/recerca-i-innovacio/la-recerca-la-url/comite-detica-de-la-recerca-de-la-url>

Recomanem que els fulls informatius sobre els estudis o recerques i els conseqüents consentiments informats, s'elaborin a partir d'adaptar aquests documents generals de referència a les particularitats de cada cas.

Algunes recomanacions finals sobre l'elaboració dels documents i el seu ús posterior.

- L'investigador/a ha de vetllar sempre per la protecció de les dades, així com d'assegurar l'anonimat i la privacitat de les persones participants, tant des d'un punt de vista jurídic com ètic.
- Tant el full informatiu com el consentiment informat han d'estar redactats amb un llenguatge comprensible per a la persona a qui ens estem adreçant.
- Les imatges també estan subjectes a consentiment: de qui les pren (fotografia o vídeo), que és qui té la propietat intel·lectual, com de qui surt fotografiat o gravat, que és qui té el dret de preservar el seu anonimat.
- En els treballs no es poden utilitzar imatges, cançons, etc. agafades d'internet sense assegurar-nos abans que estan lliures de drets d'autor.
- En el cas de qüestionaris telemàtics, el full informatiu ha d'encapçalar el qüestionari i han de donar-se les dues opcions d'acceptació o no acceptació de participar de manera explícita. Aquest primer requisit és obligatori per poder continuar amb el qüestionari.
- En el cas que el grup diana siguin infants o persones incapacitades, el consentiment per permetre la participació s'ha d'adreçar als tutors legals. En aquests casos, també cal elaborar un document **d'assentiment**, que s'adreça, ara sí, a la persona que participarà de l'estudi (els toris/es legals donen el consentiment a la participació i la persona implicada fa l'assentiment, en el cas que realment vulgui participar).
- L'elaboració del document d'assentiment segueix els mateixos criteris que el de consentiment (full informatiu i acceptació), però amb molta cura que la informació sigui comprensible.
- En els annexos, s'han de posar l'exemplar tipus del consentiment informat i del full informatiu, però no els consentiments signats, perquè en posar-los es trencaria la confidencialitat. Si de cas, el tutor/a pot comprovar que aquets consentiments hagin estat signats i siguin reals. Els consentiments han de quedar custodiats mitjançant els mecanismes que s'hagin establert per a la conservació de la informació confidencial que s'indiquen en el full informatiu.